

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF	v
LIJST VAN AFKORTINGEN	vii
1. ALGEMENE INLEIDING	1
1.1. Achtergrond en probleemstelling	1
Probleemstelling en onderzoeksvragen	10
1.2. De casus van xtc-productie en -handel in Nederland	12
1.3. Keuze van de informatiebronnen	15
1.3.1. Onderzoek naar complexe illegale activiteiten	15
1) Primaire informatiebronnen	16
2) Secundaire informatiebronnen	18
3) (Ex-)gedetineerden als informatiebron	21
1.3.2. Onderzoek naar de opsporing	25
1) Beleidskaders	25
2) Uitvoering van het opsporingsonderzoek	27
1.4. Bespreking van het bronnenmateriaal	27
1) Dossiers van afgesloten opsporingsonderzoeken	28
2) Beleidsdocumenten	30
3) Openbare rechterlijke uitspraken	31
4) Interviews	31
5) Mediaberichten	31
1.5. Besluit	32
2. UITVOERING VAN COMPLEXE ILLEGALE ACTIVITEITEN	35
2.1. Inleiding	35
2.2. Bestudering van complexe illegale activiteiten	36
2.2.1. Begrippen uit de criminologische theorie	36
1) Criminele organisaties en samenwerkingsverbanden	36
2) Criminele markten en ondernemingen	37

3) Criminele netwerken	39
2.2.2. Een analysemodel op hoofdlijnen	41
2.3. Het criminele netwerk	43
2.3.1. Opbouw van het criminele netwerk	43
2.3.2. Informatierelaties in het criminele netwerk	46
1) Het vormen van nieuwe bindingen	47
2) Vaststellen van de betrouwbaarheid	49
2.3.3. Bestendigheid van het criminele netwerk	51
2.3.4. Dichtheid van het criminele netwerk	53
2.4. Criminele samenwerking en uitvoering van het bedrijfsproces	55
2.4.1. Van informatierelaties naar criminele samenwerking	55
2.4.2. Het criminele bedrijfsproces	57
1) De goederenstroom	58
2) De informatiestroom	59
3) De geldstroom	60
2.4.3. De organisatie van het criminele bedrijfsproces	61
1) Beloning als organisatieprincipe	62
2) Prijs als organisatieprincipe	62
3) Vertrouwen als organisatieprincipe	63
4) Dwang als organisatieprincipe	65
2.5. Besluit	66
3. BEÏNVLOEDING VAN COMPLEXE ILLEGALE ACTIVITEITEN	69
3.1. Inleiding	69
3.2. Beïnvloeding van illegale activiteiten door de overheid	70
3.2.1. Beïnvloeding van het criminele netwerk	70
3.2.2. Beïnvloeding van het criminele bedrijfsproces	72
1) Beïnvloeding van de uitvoering van het criminele bedrijfsproces	72
2) Beïnvloeding van de (organisatie van) criminele samenwerking	73
3.3. Beïnvloeding van de goederen-, informatie- en geldstroom	75
3.3.1. Beïnvloeding van de goederenstroom	75
3.3.2. Beïnvloeding van de informatiestroom	76
3.3.3. Beïnvloeding van de geldstroom	78
3.4. Intensivering van de opsporing	79
3.4.1. Toedelen van meer menskracht en middelen	79
1) Bijstellen van beleidsmatige prioriteiten	79

2) Uitbreiding (netto) van de ingezette menskracht en middelen	81
3.4.2. Aanpassing van het strafrecht	82
3.4.3. Bijstellen van de methoden en technieken van de opsporing	83
3.5. Tegenmaatregelen van criminele samenwerkingsverbanden	83
3.5.1. Maatregelen tegen ongewenste interventies van derden	84
1) Voorkomen van ongewenste aandacht van ‘gewone’ burgers	84
2) Maatregelen tegen bedreigingen vanuit het criminele netwerk	86
3.5.2. Maatregelen tegen (intensievere) opsporing	87
1) Additionele verhulling	87
2) Beperken van afbreukrisico’s	88
3) Contrastrategieën	89
3.5.3. De (theoretische) grenzen van tegenmaatregelen	90
3.6. Besluit	91
4. DE OPSPORING VAN XTC-PRODUCTIE EN -HANDEL IN NEDERLAND	95
4.1. Inleiding	95
4.2. De kaders voor de opsporing van georganiseerde misdaad	95
4.2.1. Achtergrond van de ontwikkelingen	95
4.2.2. De organisatie van de opsporing	98
1) De organisatie van de researchfunctie bij de politie	98
2) De KMAR en de Bijzondere Opsporingsdiensten	103
4.2.3. Sturing van opsporingsprioriteiten	105
1) Sturing van opsporingsprioriteiten op regionaal niveau	105
2) Sturing van opsporingsprioriteiten op bovenregionaal niveau	106
3) Sturing van opsporingsprioriteiten op landelijk niveau	109
4.2.4. Opsporingsbevoegdheden en -methoden	110
1) De Wet op de Bijzondere Opsporingsbevoegdheden	111
2) Financieel rechercheren	112
4.2.5. Technische ontwikkelingen in het opsporingsonderzoek	116
1) Technieken voor data-analyse	116
2) Communicatietechnologie	117
3) Technische observatiehulpmiddelen	118
4) Sporenonderzoek	119
4.2.6. Professionalisering van het researchproces	120

1) Deskundigheid van het recherchepersoneel	121
2) Het administratieve rechercheproces	123
3) Informatiehuishouding	125
4.2.7. De aanpak van het opsporingsonderzoek	126
4.3. Het beleid inzake xtc-productie en -handel	131
4.3.1. 1996: groeiende zorg over xtc-productie en handel	132
4.3.2. 1997: de start van de Unit Synthetische Drugs	140
4.3.3. 1998: uitbreiding van de informatiepositie en de opsporing	142
4.3.4. 1999: consolidatie van het beleid en nieuwe zorgen	144
4.3.5. 2000: internationalisering en aanzwellende kritiek van de VS	147
4.3.6. 2001: samenspannen tegen xtc	150
4.3.7. 2002: opsporing op topvermogen	157
4.3.8. 2003: continuering van het beleid	159
4.3.9. 2004: inbedding van de USD en xtc-teams in de NR	162
4.4. Het juridische instrumentarium inzake xtc-productie en -handel	166
4.4.1. Wetgeving met betrekking tot verdovende middelen	166
4.4.2. Artikel 140 Wetboek van Strafrecht	168
4.4.3. Wetgeving met betrekking tot de productie van synthetische drugs	169
4.4.4. Wetgeving met betrekking tot consumentenbescherming	172
4.5. Besluit	173
1) Menskracht en middelen	174
2) Aanpassingen van het strafrecht	175
3) Opsporingsmethoden en -technieken	175
5. HET CRIMINELE NETWERK EN CRIMINELE SAMENWERKING ..	179
5.1. Inleiding	179
5.2. Het xtc-netwerk	179
5.2.1. Menskracht in het xtc-netwerk	179
1) Organisatoren	180
2) Financiers	182
3) Hulpkrachten	183
4) Dienstverleners	185
5.2.2. Ontstaan van nieuwe relaties in het xtc-netwerk	189
5.2.3. Bestendigheid van relaties in het xtc-netwerk	192
5.2.4. Dichtheid van het xtc-netwerk	197
5.3. Criminele samenwerking bij xtc-productie en -handel	199

5.3.1.	Realisatie van criminele samenwerking	200
1)	Samenwerking tussen organisatoren	200
2)	Samenwerking tussen organisatoren, hulpkrachten en dienstverleners	201
5.3.2.	Dynamiek van criminele samenwerking	203
1)	Dynamiek van de samenwerking tussen organisatoren	203
2)	Dynamiek van de samenwerking tussen organisa- toren, hulpkrachten en dienstverleners	204
5.4.	De organisatie van de uitvoering van xtc-productie en -handel	206
5.4.1.	De rol van coördinatiemechanismen bij xtc-productie en -handel	207
1)	De rol van vertrouwen bij xtc-productie en -handel	207
2)	De rol van het prijsmechanisme bij xtc-productie en -handel	210
3)	De rol van beloning bij xtc-productie en -handel	212
4)	De rol van dwang bij xtc-productie en -handel	214
5.4.2.	Verschillen tussen de organisatoren van xtc-productie en -handel	216
1)	Ondernemers	216
2)	Specialisten	217
3)	Lokale generalisten	218
4)	Kleine zelfstandigen	219
5.5.	Besluit	221
6.	ORGANISATIE, AFSCHERMING EN OPSPORING VAN XTC-PRODUCTIE EN -HANDEL	225
6.1.	Inleiding	225
6.2.	Organisatie en afscherming van xtc-productie en -handel	226
6.2.1.	Organisatie en afscherming van de goederenstroom	226
1)	Verzorgen van een productielokatie en productie- middelen	227
2)	Inrichting van het laboratorium	232
3)	Verzorgen van de productie	236
4)	Verhandeling van het eindproduct	239
5)	Transport van het eindproduct	242
6.2.2.	Organisatie en afscherming van de informatiestroom	248
1)	Inhoudelijke informatie	248
2)	Organisatorische informatie	260
3)	Sociale informatie	264

6.2.3.	Organisatie en afscherming van de geldstroom	265
1)	De geldstroom in relatie tot handelstransacties	265
2)	De geldstroom in relatie tot beloning	269
3)	De geldstroom in relatie tot het wederrechtelijk verkregen voordeel	271
6.3.	Ontwikkelingen in de opsporing van xtc-productie en -handel	276
6.3.1.	Verzamelen of verkrijgen van startinformatie	277
1)	Toevallige ontdekkingen en gerichte controles	277
2)	Criminele inlichtingen	280
3)	Restinformatie uit Nederlandse opsporingsonderzoeken	281
4)	Informatie uit het buitenland	282
6.3.2.	Heimelijk verzamelen van informatie en bewijsmateriaal	284
1)	Tappen en volgen	284
2)	Pseudokoop en OVC	287
3)	Andere recherchetactieken	288
6.3.3.	Verhoren van verdachten en getuigen	289
6.3.4.	Verzamelen van fysiek bewijsmateriaal	293
6.4.	Ontwikkelingen in de afscherming van xtc-productie en -handel	294
6.4.1.	Aanpassingen door criminele organisaties	295
1)	Aanpassingen tijdens lopende criminele bedrijfsprocessen	295
2)	Aanpassingen na een detentieperiode	299
6.4.2.	Survival of the fittest	302
6.4.3.	Vervanging binnen het criminele netwerk	305
6.4.4.	Aanpassingen in functie van de opsporingsdruk	306
6.5.	Besluit	307
1)	Organisatie en afscherming van het criminele bedrijfsproces	307
2)	Ontwikkelingen in de opsporing van xtc-productie en -handel	308
3)	Ontwikkelingen in de afscherming van xtc-productie en -handel	309
7.	ALGEMEEN BESLUIT	313
7.1.	Inleiding	313
7.2.	Het criminele netwerk en het criminele bedrijfsproces	314
1)	Het criminele netwerk	315
2)	Het criminele bedrijfsproces	317

7.3. Opsporing van xtc-productie en -handel	320
7.4. Slotconclusie: de interactie tussen criminaliteit en opsporing	324
BIJLAGE 1. LIJST VAN GESPREKSPARTNERS	329
BIJLAGE 2. OVERZICHT VAN ONDERZOCHE ZAAKDOSSIERS	331
BIJLAGE 3. PROTOCOL VOOR DE ANALYSE VAN ZAAKDOSSIERS	355
BIBLIOGRAFIE	359

